

Hörnstenen

Teologiska institutet i Finland

4/2010

Kyrkans röst

Under de senaste decennierna har man ivrigt diskuterat frågan: vem eller vilka kan tala med kyrkans röst. Förr i tiden var ärkebiskop Martti Simojoki ”kyrkans röst”. Hans uttalanden fick stor offentlighet, man lyssnade till vad han hade att säga och man respekterade honom. Men han fick också utstå kraftig kritik.

Ärkebiskopen uppfattas naturligtvis på grund av sitt ämbete som kyrkans röst. Också den nyligen pensionerade biskopen i Helsingfors, Eero Huovinen, har i många frågor blivit kyrkans röst genom den stora uppmärksamhet som han fått i massmedia.

Ofta hör man också sägas att det snarare är biskopsmötet än en enskild biskop som talar med kyrkans röst. Och framför allt har man önskat betona kyrkomötets betydelse. Kyrkomötet är kyrkans högsta beslutande organ. Förutom biskoparna hör representanter för prästerskapet och lekmannaombud till kyrkomötet. Kyrkomötets beslut uppfattas som kyrkans röst i de frågor som kyrkomötet tagit ställning till.

Idag hörs många kritiska röster. Troende människor på olika håll i Finland är bekymrade och djupt oroade till och med över vad kyrkan tror och lär. De senaste biskopsvalen och valdiskussionerna har säkert bidragit till denna oro.

Vi lever enligt min mening nu i ett mycket avgörande skede. Kyrkfolket oroar sig över och anfäktas av vad biskopar och präster tänker och lär om Bibeln och om trosbekännelsens olika läropunkter.

När **Leif Nummela**, chefredaktör för den finska tidningen Uusi Tie, i en ledare (23/2010) tog ställning till denna debatt, fick han mycket positiv respons när han ansåg att man måste gå från ord till handling. Men han har också fått mycket kritik. Man har kritiserat Nummela för att han uppmanat till bojkott av biskopar, trots att Nummela inte använt ordet ”bojkott”. På sina håll har man försökt skapa bilden av att Nummela efterlyser en hetsjakt på biskopar. Men det är inte fallet. Leif Nummela skriver:

Till biskop i Helsingfors har för första gången valts en kvinna, Irja Askola. Till det första hon gjorde efter valet hörde att understöda att samkönade par skulle kunna välsignas i kyrkan. Tidigare har hon ifrågasatt bl.a. också jungfrufödseln. Hon har tydligt ställt sig på andra linjer än Jesus, apostlarna och hela Bibeln samt kristenhetens obrutna tolkningstradition ända fram till våra dagar. En sådan person kan ingen som håller sig till Bibelns auktoritet i trosfrågor i andligt eller bibliskt avseende betrakta som en sann kristen herde. I homo-frågan har biskoparna Heikka, Vikström, Mäkinen och Riekkinen i offentligheten ställt sig på samma linje som Askola. Åtminstone de två

sistnämnda har förutom Askola också ifrågasatt jungfrufödseln. Det handlar inte bara om små perifera frågor som man som kristen kan förhålla sig till hur som helst. De berör i högsta grad den kristna läran.

I allt bör man naturligtvis handla vänligt och respektfullt – oberoende av hur strängt kyrkans maktstruktur behandlar troende som håller sig till Bibeln. De avfälliga ledarna ställer varje kristen och varje väckelserörelse inför ett avgörande. Står vi ännu i all vår svaghet kvar på biblisk grund eller går vi över på de avfälliga ledarnas sida på grund av pengar, makt, ställning eller någonting annat. En sorglig men oundviklig praktisk lösning i kyrkans nuvarande andliga situation är att helt och hållet sluta att utnyttja villolärarnas andliga tjänster. Detta är också en möjlighet som kyrkolagen erbjuder varje kristen (Kyrkoordningen 24§). För att sköta sitt eget och sina barns andliga liv bör en ansvarsfull kristen i kyrkan söka sig till sådana herdars undervisning och verksamhet som håller sig till Bibeln.

Det första intrycket kanske är att Nummela ”skjuter skarpt”. Men samtidigt måste man fråga sig om det är extremt att säga att man måste pröva vad som undervisas i kyrkan? Aposteln Johannes skriver: ”Mina älskade, tro inte alla andar utan pröva andarna om de kommer från Gud. Ty många falska profeter har gått ut i världen.” (1 Joh. 4:1). Aposteln Paulus säger: ”Men om det än vore vi själva eller en ängel från himlen som predikade evangelium för er i strid med vad vi har predikat, så skall han vara under förbannelse.” (Gal. 1:8).

Är det en ytterlighetsposition, något extremt, att hänvisa till apostlarna? Eller är det extrema det att det inom en kristen kyrka finns biskopar och präster som inte säger sig kunna tro på jungfrufödseln? Och vad skall man tänka om dem som i strid med Guds Ord lär att man kan acceptera ett äktenskap mellan personer av samma kön,

eller åtminstone välsigna partnerskap? (Om man kan välsigna partnerskap, varför kan man då inte viga?) Det handlar ju inte om perifera frågor, vilket ofta hävdas, utan om frågor som aposteln knyter till frälsningen (1 Kor. 6).

Varken Leif Nummela eller Teologiska institutet i Finland vill gå med i någon hetsjakt eller förföljelse. Paulus säger att ”vi strider inte mot kött och blod utan mot furstar och väldigheter och världshärskare här i mörkret, mot ondskans andemakter i himlarna.” (Ef. 6:12).

Ibland hör man sägas, att man inte skall ”säga något negativt” om präster eller biskopar, man skall i stället be för dem. Man får inte ifrågasätta de beslut som kyrkans ledning fattat. Men Nya testamentet uppmanar ju tvärtom oss att vaka, pröva och ha omsorg om varandra också i andlig mening. Nu står kyrkan inför ett stort val. Man lyssnar till folkets röst, men lyssnar man till kyrkfolkets röst?

Kyrkans röst är den Gode Herdens röst. Jesus säger: ”Mina får lyssnar till min röst, och jag känner dem, och de följer mig.” (Joh. 10:27).

Kyrkans biskopar, präster och församlingsbor måste lyssna till den Gode Herdens röst. Den rösten ljuder i Bibelns Ord.

”Nu är det dags för kyrkfolket att protestera. Det folk, som inte följer sådana herdor, som inte talar med den Gode Herdens röst. Nu är det tid för konkreta handlingar. De skall börja i församlingsvalen. Kyrkan tillhör dem, som I trohet mot Guds Ord vill följa sin Frälsare.”

Timo Junkkaala (På mötet för det andliga livets fördjupande 1 augusti 2010).

Det är lätt att instämma i hans ord. Nu är det dags för kyrkfolkets protest. Det folk, som inte följer sådana herdor som inte talar med den Gode Herdens röst.

7.9.2010
Henrik Perret

Varför är läran viktig?

Under de senaste månaderna har lärofrågorna och kyrkans bekännelse lyfts fram i rubrikerna. I samband med biskopsvalen som hållits har man mera än vanligt diskuterat på vilket sätt en präst eller biskop skall vara bunden av kyrkans lära. Då är det nödvändigt att fråga varför enskilda läror såsom t. ex. uppfattningen om Jesu avlelse av en jungfru är avgörande för en kristen kyrka.

Det handlar om Bibeln

Frågan om läran är framför allt en bibel-fråga. Vår kyrka har liksom övriga stora kyrkor förbundet sig vid att innehållet i undervisningen och tron skall styras av Bibeln. I annat fall skulle åsikterna formas av olika ideal, filosofier eller allmän humanism som människor hittar på. I vår tid har en del av prästerskapet och nu även några av biskoparna ifrågasatt Jesu avlelse av en jungfru. Präster bestraffas inte för att ha förkastat den läran även om man anmälde saken för domkapitlet. Trots det är det fråga om en lära som ingår i den apostoliska trosbekännelsen som är grunden för kyrkans identitet.

Varför bör vi alltså tro på exempelvis jungfrufödelsen? Först och främst därför att Bibeln vittnar om den. Apostlarna har undervisat ända från kristendomens allra första år att Jesus avlades av den Helige Ande. Kyrkan har ingen orsak att betvivla sina egna apostlars vittnesbörd.

Vem var det inom teologin som började tvivla? I bibelforskningen började man först betvivla jungfrufödelsen på 1700-talet under rationalismens tid. Vissa forskare ansåg att övernaturliga skeenden var omöjliga. Ingen föds av en jungfru, inte ens Jesus.

Föreställningen att hela tanken på en jungfrufödelse härstammade från andra religioner förstärkte senare den här uppfattningen. Vissa forskare tänkte att hela läran var en fantasiprodukt som byggde på hedniska religioner. Man ville göra Jesus

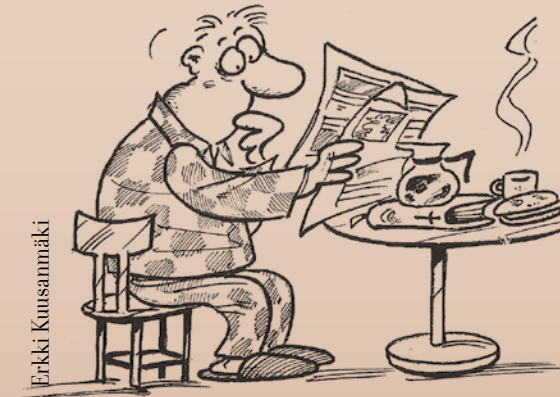
till en gudomlig gestalt genom att hitta på en saga om hans födelse.

Nuförtiden inser man att sådana uppfattningar är felaktiga. Forskarna vet mer än väl att en sådan uppfattning inte är ett lån från hednareligioner. Bibelns skildring av Marias havandeskap har ingenting att göra med de grekiska mysteriereligionerna. Den andra feltolkningen berör den rationalistiska utgångspunkten. I Jesu födelse ingår ingenting speciellt. Han föds ur sin mor liksom alla barn. Det är endast hans avlelse som enligt Bibeln är ett under. Men det faktum står utanför all vetenskaplig forskning. Ingen biolog kan ju med sina provrör gå för att granska hur befruktningen av Maria ägde rum. Det är inte ens vetenskapligt att påstå att Jesus inte avlades i en jungfru.

Dessa första observationer visar att hela konflikten har uppstått på grund av rationalismens meningslösa fantasier. Man strävade efter att läsa Bibeln med hjälp av materialismen. Det är svårt att tänka sig att en präst eller biskop som är hängiven Kristus ens skulle använda sig av en sådan motivering för sina fantasier.

Det handlar om en rätt tro

Ända sedan apostlarnas missionsresor har man i de kristna församlingarna definierat den frälsande tron. Kristendomen var alls ingen formlös karismatisk gruppering inom vilken man fick tro vad man ville. Gud har sänt sin Son i världen för att frälsa mänskorna från syndens makt och från den

eviga förtappelsen. Apostlarna vittnar om hur denna frälsningshandling har förverkligats.

Frälsningens andliga d.v.s. dess teologiska innebörd är att Gud själv blir människa. Den ovan nämnda jungfrufödelsens meningsfullhet består i "köttblivande" d.v.s. inkarnationen. Redan Matteus vittnar om det i sitt evangelium.

Paulus och övriga apostlar förklarar det samma med hjälp av många belysande bilder. Jesus är Guds Ord, vishet och Herrens tjänare som Fadern sänder i världen: "Han var rik men blev fattig för er skull" (1 Kor 8:9). "Han antog en tjänares gestalt då han blev människa" (Fil 2:7). "Han är den osynliga Guds avbild, förstfödd före allt skapat" (Kol 1:15). "född av kvinna och ställd under lagen för att han skulle friköpa dem som stod under lagen" (Gal 4:4).

Johannes använder satsen som blev mycket viktiga för församlingen: "Ordet blev kött och bodde bland oss" (Joh 1:14). Den uppfattningen blev fort ett kriterium för kristen tro: "varje ande, som bekänner att Jesus är Kristus, som kommit i köttet, han är från Gud" (1 Joh 4:2).

Samma syn framträder i de apostoliska fädernas skrifter efter Paulus tid. När martyrbiskopen Ignatius fördes bort för att kastas för vilddjuren i Rom skrev han till församlingsborna om bekännelsen. "Det finns en enda läkare som är både köttslig och andlig, född och ofödd, Gud kommen i köttet, i döden sannskyldigt liv, av Maria

och av Gud" (Ign.Ef.7:2)

Den rätta läran är källan till en frälsande tro. Detta är den tro som biskopar och pastorer har satts att beskydda ända från kristendomens allra första år. Och de har varit beredda att försvara den med livet som insats. Utgångspunkten är den övertygelse som alla ekumeniska kyrkor har godkänt, nämligen att det inte finns någon frälsning utanför denna tro.

Det handlar om kyrkans bekännelse

De ovannämnda bibliska och läromässiga motiveringarna är orsak till att också de lutherska kyrkorna alltid har hållit fast vid den apostoliska tron. Därför förutsätter kyrkan att pastorerna och biskoparna skall hålla fast vid förkunnelsen av det apostoliska budskapet. Även om kyrkan avstod från ämbetseden har den ersatt den med ett löfte som med all orsak kan jämföras med soldateden. Att förkasta den är lika allvarligt som landsförräderi.

Ämbetets allvar framgår av löftets formulering i Kyrkoordningen: "Jag skall inte offentligt förkunna eller utsprida eller hemligt främja eller hylla läror som strider däremot" (§ 6). Det är helt uppenbart att ett brott mot detta löfte räcker som orsak för avsked i kyrkan.

Inställningen till inkarnationen och Jesu jungfrufödelse hör alltså i kyrkan inte till en enskilds tankefrihet. Prästen kan inte utforma sin egen personliga uppfattning i saken, liksom han kan göra t.ex. när det gäller frågan om det är synd att dansa. I det skedet när pastorn eller biskopen börjar tvivla på sanningen i läran om jungfrufödelsen eller någon annan lära som ingår i trosbekännelsen, blir han tvungen att överväga det vettiga i sin tro och sitt ämbete. Han blir tvungen att fråga sig om han önskar stanna innanför ramarna för kristendomen eller inte. Om han inte förblir innanför dem drivs han ut såväl av kyrkans bekännelse som av hans eget prästlöfte.

Teologi i Tanzania

Jag undervisar i teologi i Tanzania. Skiljer det sig från Teologiska institutets undervisning? Inte för mitt vidkommande, för jag undervisar om samma saker som i Finland, naturligtvis på ett annat språk och i en helt annorlunda kultur. I Tanzania behöver jag inte argumentera för att Bibeln är Guds Ord, för det är den självklara utgångspunkten. Studerandena intresserar sig dock inte för historia och arkeologi, vilket gör mig mycket harmsen.

Vi kan lära oss av de kristna i Tanzania att hålla fast vid Bibelns auktoritet. Den lutherska kyrkan i Tanzania reagerade kraftigt mot Svenska kyrkans och amerikanska kyrkans beslut att godkänna samkönade parförhållanden. Förutom att tanzanierna hänvisade till Bibeln när de motiverade sitt negativa beslut angående dylika parförhållanden, uttryckte de sin indignation över att man inte konsulterat dem och förhört sig om deras åsikt. Enligt afrikanskt tänkande hör alla lutheraner till samma familj och inom familjen är det brukligt att samtala innan viktiga beslut fattas.

En annan sak som vi finländare kan lära oss av de kristna i Tanzania och även av alla andra kristna i världen, är kyrkogångsaktiviteten. Om du är en kristen, så finns du på söndagsmorgonen i kyrkan, brukar man säga ute i världen. I vår hemstad Iringa finns sex lutherska församlingar och dessutom många katolska och anglikanska kyrkor, pingstvänsförsamlingar och många andra samfund. I varje luthersk kyrka hålls två eller tre gudstjänster varje helg och kyrkorna är alltid fullsatta. Den första mässan börjar kl. 07. Jag har predikat i många kyrkor, också i sidobyar, men aldrig i en kyrka som inte varit fullsatt.

Hur är det då med kristendomen och teologins innehåll? Det är svårare att bedöma. Predikningarna är på sina håll gan-

ska lagiska och den teologiska kunskapen ganska tunn. Det finns mera iver än skicklighet. I Tanzania finns inte samma väckelseanda som t.ex. i Etiopien. Ändå så växer kyrkorna, särskilt på de s.k. missionsområdena, där de kristna är i klar minoritet.

I Finland talar man ibland om en sådan afrikansk teologi, där samhällliga och sociala temata har ersatt trons kärna, frälsningen i Jesus. Jag har inte stött på sådant, vilket naturligtvis inte utesluter att det kan finnas. Men tron är för tanzanierna mera en sak som gäller hela livet och vardagen än för oss västerlänningar. Vem som helst kan var som helst önska dig Guds välsignelse. På bakväggen i bussar finns ofta kristna slagord som Gud är god, Jesus frälsar, Jesus är Herre osv. I bilars bakruta kan man läsa "denna bil är skyddad i Jesu blod".

I studieguiden för vår teologiska fakultet beskrivs teologins målsättning med orden "att föra ut Jesus Kristus i dagens värld på ett förstäeligt sätt". Undervisningen är mera konkret och praktisk och mindre teoretisk än hos oss. Av teologiestuderandena är det många som redan verkat som pastorer i församlingar, men som nu kommer för att få akademisk kompetens. De har blivit prästvigda efter att ha gått ut bibelskola eller seminarium. Universitetsundervisningen öppnar vägen för dem till bättre tjänster och ger möjligheter att bedriva fortsatta studier utomlands. De flesta studerar med hjälp av utländskt stipendium. Finska Missionssällskapet har hjälpt många begåvade studenter att finna en väg framåt.

Jag har undervisat några terminer, huvudsakligen i Gamla testamentet. Undervisningsspråket är engelska, som inte är någons modersmål. Detta innebär begränsningar både för undervisandet och inlärandet. Min enkla engelska fungerar dock bättre än en gästande amerikansk fö-

reläsares, för åhörarna har svårt att hänga med i den fartfyllda undervisningen.

Snart stötte jag på ett problem: jag hade svårt att finna lämpliga böcker för tentamen. De flesta böcker var för tjocka, alltför akademiska, för gamla och alltför få. Först tog jag kopior av de viktigaste sidorna. Sedan beslöt jag att skriva en inledning till Gamla testamentet som skulle passa bättre i denna miljö och där det fanns tillräckligt med fakta och också ett klart andligt budskap med praktiska tillämpningar. Jag satte texten redan i ett tidigt stadium på universitetets intranät, och denna höst skall texten tryckas i bokform. Avsikten är också att den skall översättas till swahili, så att den kan användas i utbildningsanstalter av lägre status, och som hjälp för församlingspräster.

Jag är i missionsarbete. Ändå funderar jag ibland över i vilken riktning mission

borde bedrivas. Jag är här för att undervisa, men också för att lära mig. Studenterna lever närmare Bibelns värld än jag och kan berätta om vad de funnit. Jag har en djupare kunskap i kyrkans historia och tro och kan för min del stöda en systerkyrkas utbildning av medarbetare. För detta behöver jag den sändande församlingens förbön.

Eero Junkkaala
(STI:s gen.sekr. 1988–2003)

TEOLOGISKA INSTITUTET I FINLAND

Adressen: Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon 09 668 9550
Fax 09 6689 5555
E-post: sti@teolinst.fi
fornamn.efternamn@teolinst.fi

Hemsida www.teolinst.fi
Bank Sampo 800011-564245

Annställda
generalsekr. Henrik Perret (gsm 040 172 3838)
forskare Timo Eskola (hem 019 722 702)
sekreterare Kirsi Sell (hem 09 505 1796)

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.
Föreläsningar, lektioner, bibliotek och läsosal.

Öppet under perioderna kl. 9–19

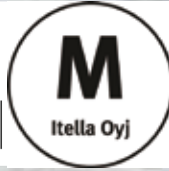
Finansierat av frivilliga bidrag. Medlemsavgift för understödande medlemmar: 35 €/år (studerande 10 €, kollektiv 100 €). Bockgävor, understöd och testamenten mottas med tacksamhet.
Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*. Informationsbladet *Hörnstenen* (*Kulmakivi*) sänds till understödande medlemmar.

Styrelsens ordförande
verksamhetsledare Timo Junkkaala

Medlemsorganisationer
Missionsföreningen Säningsmannen, Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys (Bedjarrörelsen i Västra Finland), Finlands ev.luth. Student- och Skolungdomsmission, Radiomissionsorganisationen Budbärarn, Finlands ev.luth. Folkmission, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, Finska Bibelinstitutet, Sv. Luth. Evangeliföreningen i Finland

Tryckeri Kirjapaino Hermes Oy

SUOMEN TEOLOGINEN
INSTITUUTTI
Kaisaniemenkatu 13 A
00100 HELSINKI

Se på himlens fåglar,
de sår inte, skördar inte
och samlar inte i lador,
men er himmelske fader föder dem.
Är inte ni värda mycket mer än de?
(Matt. 6:26)

